

Biblioteka Cyfrowa dziś a wyzwania jutra

międzynarodowa konferencja naukowa • Biblioteka Jagiellońska • 24-25 stycznia 2013

Filozofia Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej

Krystyna Sanetra

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Realizacja projektu **„Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa”** jest współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007–2013, Priorytet XI. „Kultura i Dziedzictwo Kulturowe” Działanie 11.1. „Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym”.

INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Filozofia

<<ogólne zasady, idee,
cele leżące u podstaw powstania lub
funkcjonowania czegoś»

Słownik języka polskiego

Wydaw. Naukowe PWN

<http://sjp.pwn.pl/szukaj/filozofia>

INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa

powstała 19 lipca 2010 r.

adres: <http://jbc.bj.uj.edu.pl/dlibra/dlibra>

młodsza... o kilka wieków

siostra Biblioteki Jagiellońskiej

Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa

młodsza...

8 lat - od Wielkopolskiej Biblioteki Cyfrowej

5 lat - od Kujawsko-Pomorskiej Biblioteki Cyfrowej

4 - lata od Cyfrowej Biblioteki Narodowej Polona

Śląskiej Biblioteki Cyfrowej

Małopolskiej Biblioteki Cyfrowej

3 lata od e-biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego...

Pozycja JBC na zestawieniu FBC

31 grudnia 2012	183 337 publikacji	1 miejsce
2.01.2012 r.	100 tys. publikacji	2 miejsce
2011 r.	ok. 56 tys. publikacji	4 miejsce
2010 r.	ponad 500 publikacji	39 miejsce

Budowa Jagiellońskiej Biblioteki Cyfrowej

wynikła z potrzeby:

1. zabezpieczenia dziedzictwa narodowego - ochrony oryginałów przed kradzieżą i zniszczeniem (zbiory specjalne)
2. zabezpieczenia unikatowych (przechowywanych tylko w BJ) dokumentów, wydanych na kwaśnym papierze przed utratą treści (czasopisma XIX i 1 poł. XX w.)
3. nowoczesnego udostępniania kolekcji bibliotecznych, szerokiego, demokratycznego, bez ograniczeń czasowych i przestrzennych
4. zachowania i archiwizowania źródeł cyfrowych

INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Filozofia koncepcji JBC – ogólne zasady

1. biblioteka cyfrowa dla potrzeb wszystkich jednostek UJ, w tym bibliotek sieci UJ
2. kopie cyfrowe, ale także źródła cyfrowe
3. dziedzictwo i współczesność

JBC dla potrzeb wszystkich jednostek UJ

w projekcie

- ◆ „Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa” - tylko zasoby Biblioteki Jagiellońskiej
- ◆ „Bezpieczne i kompleksowe udostępnienie zasobów cyfrowych UJ w sieci Internet. Etap I” - zasoby Biblioteki Jagiellońskiej
Wydziałowej Biblioteki Prawniczej (czasopisma)
Biblioteki i Fonoteki Instytutu Muzykologii UJ
(czasopisma, broszury muzyczne)

KKZBUJ dla potrzeb wszystkich bibliotek UJ

- ◆ analogiczna inicjatywa Biblioteki Jagiellońskiej, od 1994 r.
- ◆ Komputerowy Katalog Zbiorów Bibliotek UJ = katalog centralny UJ
- ◆ obejmuje metadane dot. zbiorów BJ, BM oraz przeszło 40 bibliotek sieci UJ
- ◆ Biblioteka Jagiellońska zapewnia
 - infrastrukturę
 - oprogramowanie
 - zarządzanie
 - wsparcie merytoryczne

Standardy są bardzo ważne...

Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa

- ◆ zbudowana nie w oderwaniu...
- ◆ ma odniesienia/powiązania
 - z istniejącymi bazami
 - z innymi bibliotekami cyfrowymi
 - z przyjętymi standardami

Standardy są bardzo ważne...

- ◆ oprogramowanie dLibra - jak 2/3 bibliotek w FBC
- ◆ międzynarodowy format Dublin Core
- ◆ powiązania z NUKAT i KKZBUJ (khw, linkowanie)
- ◆ format publikowania – DjVu, PDF, JPG (mapy), MP3
- ◆ format archiwizacji – TIFF
- ◆ JBC w serwisie FBC
 - JBC widoczna w Europeanie i in. serwisach zagran.
 - możliwość koordynowania digitalizacji

Filozofia gromadzenia zasobów

1. kopie cyfrowe – digitalizacja analogowych dokumentów

ponad 3615 wol. = 180 552 nr-ów czasopism, ponad 1700 wol. książek i jedn. zbiorów spec., 1200 broszur muz., 15 książek w trybie Open Access), 2 dok. audiowiz. 110 dok. dźwięk., 124 dok. ikonogr.

2. obiekty cyfrowe natywnie, typu born digital

ponad 2250 prac doktorskich, 175 obiektów otrzymanych w ramach eo

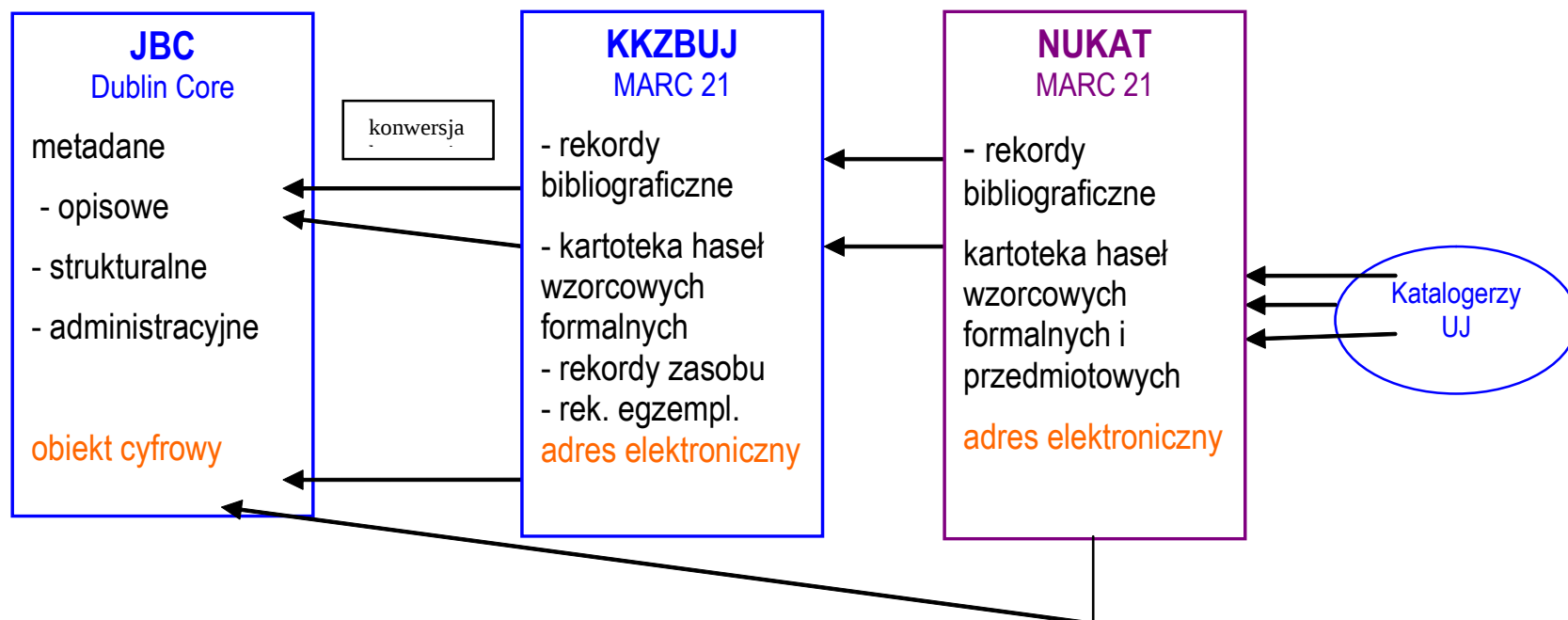
3. metadane z linkami do obiektów cyfrowych na zewn. serwerach

204 źródła elektr. UJ, 3500 źródeł elektr. krajowych i zagr. z zakresu nauk matematyczno-przyrodniczych i medycznych),

4. prezentacje wystaw (10)

[stan w dn. 17.01.2013]

Filozofia opracowania metadanych

Przepływ danych pomiędzy NUKAT i KKZBUJ. Rekordy nowe wprowadzone do/i modyfikowane w NUKAT są automatycznie wgrywane do bazy KKZBUJ. Rekordy bibliograficzne w KKZBUJ są konwertowane do JBC. Obiekt cyfrowy może być wyszukany z poziomu JBC, KKZBUJ, NUKAT.

Opis bibliograficzny w NUKAT/KKZBUJ

- ◆ przed procesem digitalizacji wszystkich rodzajów dokumentów
- ◆ przed umieszczeniem w JBC informacji o obiekcie cyfrowym i obiekcie (dok. typu born digital, dok. wydane równoległe analogowo i cyfrowo, prace doktorskie)
- ◆ przed umieszczeniem w JBC metadanych z adresem elektr. witryn, na których znajdują się cyfrowe zasoby UJ

Co daje taka metoda opracowania...

- ◆ opis bibliograficzny sporządzany jest jednokrotnie w NUKAT, a wykorzystywany ponownie dla potrzeb bazy KKZBUJ i JBC
- ◆ sporządzany z autopsji zapewnia jednoznaczną identyfikację dokumentu analogowego (podstawy kopii cyfrowej)
- ◆ zachowywanie bardzo ważnego logicznego związku między oryginałem (dok. źródłowym, analogowym), a jego kopią cyfrową
- ◆ zachowywanie logicznego związku między wydanymi równolegle postaciami dokumentu, analogową i cyfrową

Co daje taka metoda opracowania...

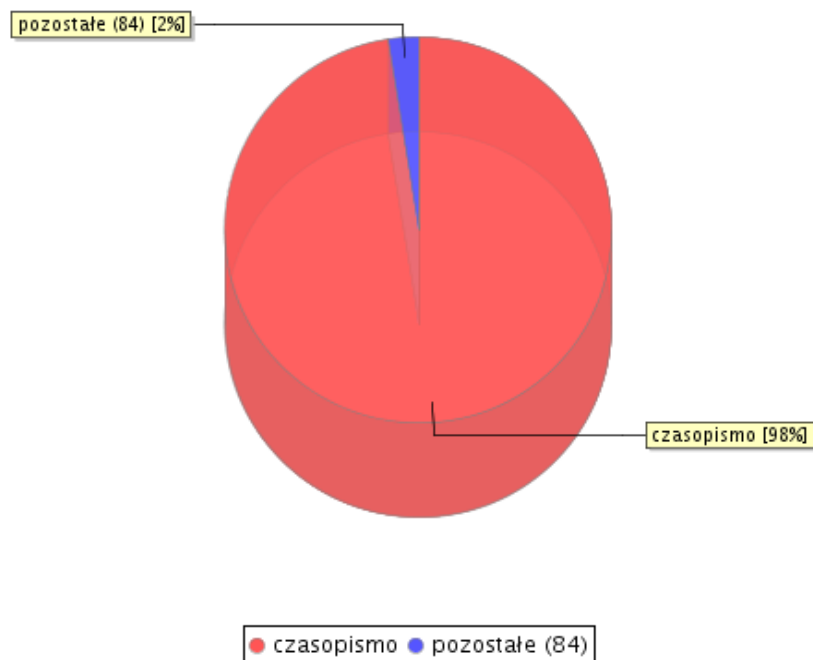
- ◆ wykorzystywanie khw - haseł ujedn. dla twórców i współtwórców
- ◆ umożliwia tworzenie jednolitej i kontrolowanej bazy słów kluczowych w oparciu o terminologię jhp KABA
- ◆ umożliwia wykorzystanie fachowo przygotowanej klasyfikacji systematycznej z pola 595 rek. bibliogr. w KKZBUJ (dot. kolekcji Książki)
- ◆ wzbogacenie możliwości wyszukiwania obiektu cyfrowego, który w efekcie dostępny jest z poziomu JBC, NUKAT i KKZBUJ (odnośniki na podstawie adresu elektr. w polu 856; linkowanie zwrotne między metadanymi w JBC i KKZBUJ)

Obiekty cyfrowe opublikowane w I. 2008-2013

	stan na 31 XII danego roku	przyrost w roku
2008	1	
2009	343	342
2010	3 285	2 942
2011	97 249	93 964
2012	183 337	86 088
*stan na 21.01.2013	189 040	5 703

Struktura zasobów

wg elementu *Typ zasobu* w metadanych – 98 % czasopisma, 2 % inne

Struktura udostępnianych zasobów

- ◆ polihierarchiczna - wielokrotne przyporządkowanie obiektu do różnych kolekcji,
- ◆ uporządkowane wg dwóch podstawowych kryteriów bibliotecznych:
 - podziału formalnego (kolekcja „Czytelnie”)
 - klasyfikacji systematycznej („Klasyfikacja systematyczna”)
- + kolekcje:
 - ◆ „Uniwersytet Jagielloński” - ze względu na proveniencję zasobów,
 - ◆ „Kolekcje tematyczne” - eksponowane ze względów edukacyjno-popularyzatorskich
 - ◆ „Projekty” - pozwala określić źródło finansowania obiektów cyfrowych

Zarządzanie, koordynacja

Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa

1. wbudowana w strukturę organizacyjną BJ i jej zadania
2. zadania zostały zdefiniowane na nowo i rozszerzone
3. powołano tylko jeden nowy oddział, Oddział ds. Projektów.

Zarządzanie, koordynacja

W procesie tworzenia JBC:

- ◆ wykorzystano istniejącą strukturę organizacyjną Biblioteki Jagiellońskiej
- ◆ zaangażowano większość oddziałów
 - część wykonuje swoje zwykłe zadania - teraz także dla potrzeb JBC,
 - inne zyskały nowe zadania, zespoły poszerzone (bibliotekarze cyfrowi)

Koordynacja prac:

- kierownicy oddziałów
- dyrektor główny i dyrektorzy resortowi

Analiza potrzeb i oczekiwań użytkowników

zainteresowanie użytkowników [na podstawie analizy logów]

największe:

- ◆ czasopisma (90% najbardziej użytkowanych zasobów)
- ◆ książki (nowe XX-XXI w)
- ◆ mapy
- ◆ prezentacje multimedialne

Analiza potrzeb i oczekiwań użytkowników

zainteresowanie użytkowników [na podstawie ankiet]
największe:

- ♦ publikacje naukowe - 76 % ankietowanych (w przyszłości 56 %)
- ♦ czasopisma - 62 % ankietowanych
- ♦ prace lic., mgr, dr - 22 % ankietowanych (w przyszłości 54 %)

Cel korzystania z JBC

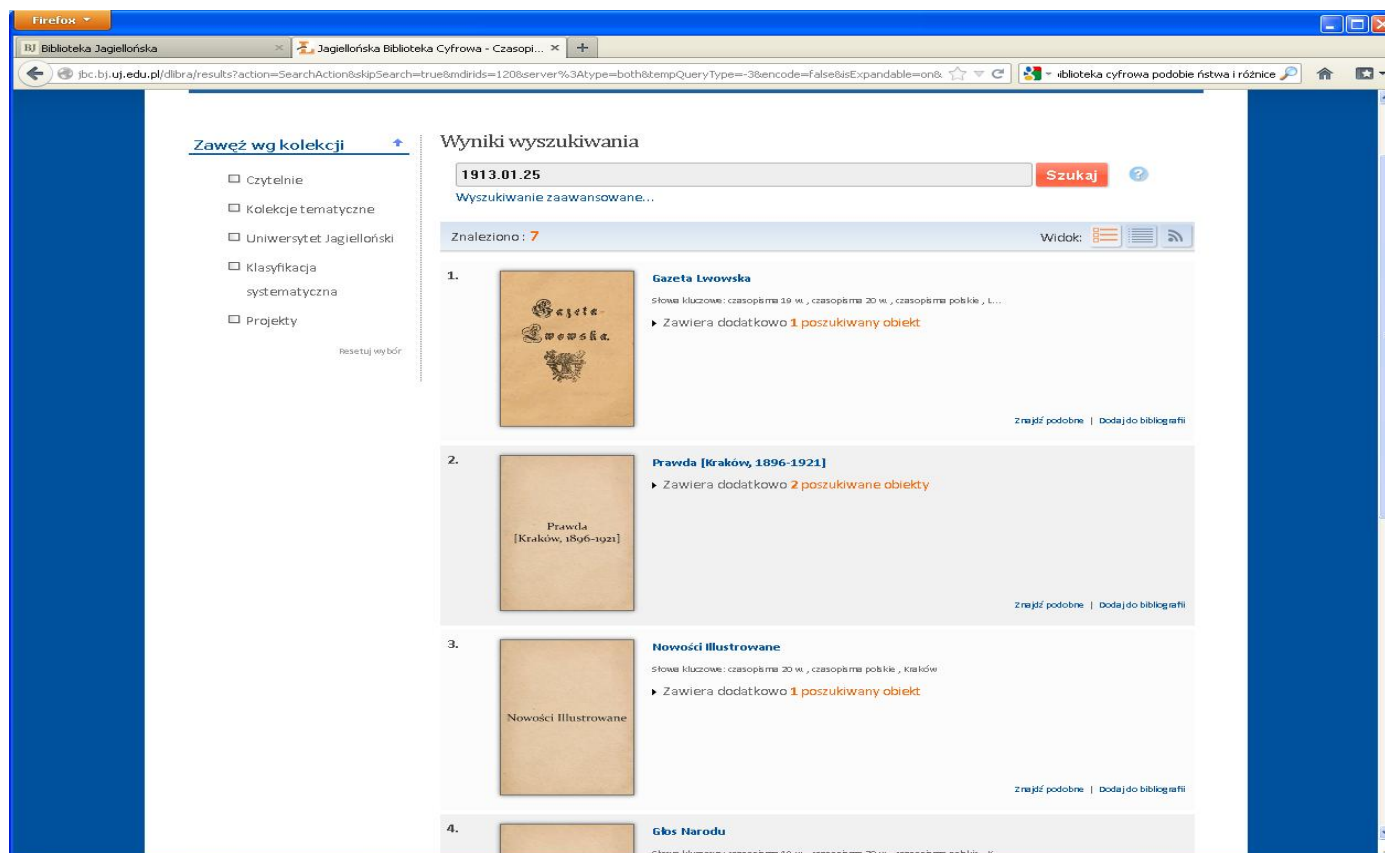
[na podstawie ankiet]

- ◆ 68 % - zasoby JBC jako materiał naukowy, wykorzystywany podczas pisania pracy dr, mgr, lic.
- ◆ 64 % - zasoby JBC jako materiały edukacyjne
- ◆ 42 % - chęć zapoznania się z materiałem historycznym
- ◆ 42 % - poszukiwanie interesującego materiału do czytania

Perspektywy rozwoju JBC

- ◆ dalsza digitalizacja i upublicznianie zasobów BJ i bibliotek sieci UJ [starania o środki w projektach ogólnopolskich i międzynarodowych]
- ◆ stworzenie repozytorium cyfrowego dla UJ
- ◆ agregacja publikacji cyfrowych pracowników UJ
- ◆ digitalizacja i udostępnianie na stronach JBC kolekcji prywatnych lub instytucji ważnych dla dziedzictwa narodowego

Przykłady – nry czasopism sprzed 100 lat

The screenshot shows a web browser window displaying the search results of the Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa. The search criteria are set to the date 1913.01.25. The results list four historical newspapers:

- Gazeta Lwowska**
Słowa kluczowe: czasopisma 19 w., czasopisma 20 w., czasopisma polskie, L...
▶ Zawiera dodatkowo 1 poszukiwany obiekt
- Prawda [Kraków, 1896-1921]**
▶ Zawiera dodatkowo 2 poszukiwane obiekty
- Nowości Ilustrowane**
Słowa kluczowe: czasopisma 20 w., czasopisma polskie, Kraków
▶ Zawiera dodatkowo 1 poszukiwany obiekt
- Głos Narodu**
Słowa kluczowe: czasopisma 20 w., czasopisma polskie, Kraków

Each result includes a thumbnail image of the newspaper cover and links for 'Znajdź podobne' and 'Dodaj do bibliografii'.

Przykłady – zdigitalizowany dok. ikonograficzny

Firefox

Biblioteka Jagiellońska Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa - Cracovi...

jbcbj.uj.edu.pl/dlibra/docmetadata?id=6428&from=pubstats

ibiblioteka cyfrowa podobieństwa i różnice

Wydanie

- Opis
- Informacje
- Treść
- Treść (nowe okno)
- Pobierz
- Wyniki wyszukiwania
- Podobne wydania
- Opcje wyświetlania

Eksport metadanych

OAI-PMH RDF
RIS BIBTEX

Ulubione pozycje

Dodaj do Ulubionych

Tagowanie

Zatwierdź

☒ tylko prywatne

Zapisz ten adres...

Dodaj do "Zakładek"

Bookmark

Opis wydania

Cracovia, minoris Poloniae metropolis

Tytuł:
Cracovia, minoris Poloniae metropolis

Wariant tytułu:
Panorama Krakowa od południa

Autor:
Hoefnagel, Jacob (1575-ca 1630)

Wydawca:
Abraham Hogenberg

Miejsce wydania/powstania:
Kolonia

Uwagi:
Rycina pochodzi z dzieła: Braun Georg, Hogenberg Franz, Civitates orbis terrarum, Köln, 1617

Data:
1617

Język:
lat

Zakres:
17 w.

Temat i słowa kluczowe:
Kraków; akwaforta

Typ zasobu:
grafika

Format:
image/vnd.djvu

Źródło:
Biblioteka Jagiellońska, I 15 589

Identyfikator dokumentu cyfrowego:
DIGGRA000274

Lokalizacja oryginału:
Biblioteka Jagiellońska

Katalog komputerowy:
kliknij tutaj, żeby przejść

Pokaż treść!

Przykłady – zdigitalizowany dok. dźwiękowy

Wydanie

- Opis
- Informacje
- Treść
- Treść (nowe okno)
- Pobierz
- Komentarz
- Wyniki wyszukiwania
- Podobne wydania

Eksport metadanych

OAI-PMH

RDF

RIS

BIBTEX

Ulubione pozycje

Dodaj do Ulubionych

Tagowanie

Zatwierdź

☒ tylko prywatne

Zapisz ten adres...

Dodaj do "Zakładek"

Bookmark

Opis wydania

Niobe ; Muzy

Tytuł:

Niobe ; Muzy

Autor:

Gałczyński, Konstanty Ildefons (1905-1953)

Wydawca:

Polskie Nagrania Muza

Miejsce wydania/powstania:

[Warszawa]

Uwagi:

Seria: Współczesna Poezja Polska - Polskie Nagrania Muza; Czas trwania: 30 min 15 s; mono

Data:

[1959?]

Język:

pol

Zakres:

20 w.

Typ zasobu:

dokument dźwiękowy

Format:

text/html ; audio/mpeg

Źródło:

Biblioteka Jagiellońska, A Dn 400066

Identyfikator dokumentu cyfrowego:

NMUZ000084

Lokalizacja oryginału:

Biblioteka Jagiellońska

Katalog komputerowy:

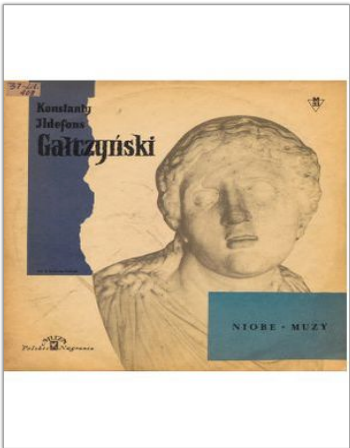
kliknij tutaj, żeby przejść

Status prawny:

Copyright

Identyfikator zasobu:

oai:jbc.bj.uj.edu.pl:180030

Pokaż treść!

Ta publikacja jest chroniona prawem autorskim. Dostęp do jej cyfrowej wersji jest możliwy z komputerów znajdujących się na terenie Biblioteki Jagiellońskiej — na podstawie art. 28 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity: Dz.U. 2006 nr 90 poz. 631).

Przykłady – e-książka [eo]

The screenshot shows a Firefox browser window with multiple tabs. The active tab is 'Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa - Komunikacja w Internecie'. The address bar shows the URL: `bjc.bj.uj.edu.pl/dlibra/docmetadatas?id=166443&from=pubstats`. The page layout includes a left sidebar with navigation options and a main content area with a book description.

Wybrane elementy interfejsu:

- Wydanie:** Opisz, Informacje, Treść, Treść (nowe okno), Pobierz, Komentarz, Wyniki wyszukiwania, Podobne wydania, Opcje wyświetlania.
- Eksport metadanych:** OAI-PMH, RIS, RDF, BIBTEX.
- Ulubione pozycje:** Dodaj do Ulubionych, Tagowanie, Zatwierdź, tylko prywatne.
- Zapisz ten adres...:** Dodaj do "Zakładek", Bookmark.

Opis wydania:

Komunikacja w Internecie

Tytuł: Komunikacja w Internecie
 Autor: Frankiewicz, Jakub
 Wydawca: Accadia Group S.A.
 Miejsce wydania/powstania: Rzeszów
 Uwagi: Seria: Komunikacja Społeczna
 Data: 2011
 Język: pol
 Zakres: 21 w.
 Temat i słowa kluczowe: internet język ; internet socjologia ; język i internet
 Typ zasobu: e-książka
 Format: application/pdf
 Identyfikator dokumentu cyfrowego: Oz000049
 Lokalizacja on-line: Biblioteka Jagiellońska
 Katalog komputerowy: kliknij tutaj, żeby przejść
 Status prawny: Copyright
 Właściciel praw: Jakub Frankiewicz

Okładka książki:

ACCADIA GROUP S.A. EDUKACJA FINANSOWA
 Jakub Frankiewicz
 Komunikacja w Internecie
 Seria wydawnicza: Komunikacja społeczna
 ISBN: 978-83-932022-6-3

Pokaż treść!

Ta publikacja jest chroniona prawem autorskim. Dostęp do jej cyfrowej wersji jest możliwy z komputerów znajdujących się na terenie Biblioteki Jagiellońskiej — na podstawie art. 28 pkt 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity: Dz.U. 2006 nr 90 poz. 631).

bjc.bj.uj.edu.pl/dlibra/info?forceRequestHandlerId=true&mimetype=application/pdf&sec=false&handler=pdf_browser&content_url=/Content/166443/Oz000049.pdf

Wciąż aktualne....

*Do nauczania i uczenia się te trzy środki pomocnicze są
nieodzowne:*

*po pierwsze - książki, po drugie - książki, po trzecie –
książki ...*

Stanisław Konarski

**INFRASTRUKTURA
I ŚRODOWISKO**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dziękuję 😊

Realizacja projektu **„Jagiellońska Biblioteka Cyfrowa”** jest współfinansowana przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007–2013, Priorytet XI. „Kultura i Dziedzictwo Kulturowe” Działanie 11.1. „Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym”.